Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (åttonde avdelningen)

den 3 september 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Luftfart – Förordning (EG) nr 261/2004 – Artikel 7 – Rätt till kompensation vid försenad eller inställd flygning – Formerna för kompensationen – Ersättningsanspråk uttryckt i nationell valuta – Nationell bestämmelse enligt vilken det är förbjudet för borgenären att välja valuta”

I mål C-356/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy (Distriktsdomstolen i Warszawa, 15:e handelsavdelningen, Polen), genom beslut av den 16 april 2019, som inkom till domstolen den 3 maj 2019, i målet

Delfly sp. z o.o.

mot

Smartwings Poland sp. z o. o., tidigare Travel Service Polska sp. z o.o.,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L.S. Rossi, samt domarna J. Malenovský (referent) och F. Biltgen,

generaladvokat: P. Pikamäe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Delfly sp. z o.o., genom J. Pruszyński, adwokat,

– Smartwings Poland sp. z o.o., tidigare Travel Service Polska sp. z o.o., genom M. Skrzypek, adwokat,

– Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom B. Sasinowska och N. Yerrell, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: polska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (EUT L 46, 2004, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Delfly sp. z o. o. och Smartwings Poland sp. z o. o., tidigare Travel Service sp. z o.o., ett lufttrafikföretag, angående en talan om kompensation med stöd av förordning nr 261/2004.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Skäl 1 i förordning nr 261/2004 har följande lydelse:

”Gemenskapens verksamhet på lufttrafikområdet bör bland annat syfta till att sörja för ett långtgående skydd för passagerarna. Dessutom bör full hänsyn tas till de allmänna konsumentskyddskraven.”

4 I artikel 3.1 i nämnda förordning anges följande:

”Denna förordning skall tillämpas för

a) passagerare som reser från en flygplats belägen inom en medlemsstats territorium där fördragets bestämmelser är tillämpliga,

b) passagerare som reser från en flygplats belägen i tredje land till en flygplats belägen inom en medlemsstats territorium där fördragets bestämmelser är tillämpliga, såvida inte de fått förmåner eller kompensation samt fått assistans i det tredje landet, under förutsättning att det lufttrafikföretag som utför flygningen är ett EG-lufttrafikföretag.”

5 I artikel 7 i den förordningen, med rubriken ”Rätt till kompensation”, föreskrivs följande:

”1. Vid hänvisning till denna artikel skall passagerare få kompensation som uppgår till

a) 250 euro för alla flygningar på högst 1 500 kilometer,

b) 400 euro för alla flygningar inom gemenskapen på mer än 1 500 kilometer, och för alla övriga flygningar på mellan 1 500 och 3 500 kilometer,

c) 600 euro för alla flygningar som inte omfattas av a och b.

När avståndet beräknas skall utgångspunkten vara den sista bestämmelseort där nekad ombordstigning eller inställd flygning kommer att leda till att passagerarens ankomst i förhållande till tidtabell försenas.

…

3. Kompensationen i punkt 1 skall betalas kontant, med elektronisk banköverföring, bankgirering eller check eller, med passagerarens skriftliga samtycke, med resevouchers och/eller andra tjänster.

…”

Polsk rätt

Civilprocesslagen

6 I artikel 321.1 i ustawa Kodeks postępowania cywilnego (civilprocesslagen), av den 17 november 1964, i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (nedan kallad civilprocesslagen), föreskrivs att det är förbjudet för domstolarna att pröva ett anspråk som inte har gjorts gällande vid dem och att döma utöver vad som har yrkats av parterna (*ultra petita*).

7 I artikel 505^1.1 i nämnda lag, som reglerar ett förenklat förfarande, föreskrivs att ett sådant förfarande är tillämpligt på anspråk som grundar sig på avtal där värdet av tvisteföremålet understiger 20 000 (polska zloty (PLN) (cirka 4 487 euro)), och på anspråk som uppstått till följd av en borgensförbindelse, en kvalitetsgaranti eller bristande avtalsenlighet hos varor som sålts till konsumenter, när värdet av föremålet för avtalet understiger detta belopp.

8 Artikel 505^4.1 första meningen i civilprocesslagen har följande lydelse:

”Varje ändring av yrkanden ska avvisas.”

Civillagen

9 I artikel 358 i ustawa Kodeks cywilny (civillagen), av den 23 april 1964, i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (Dz. U. 2018, punkt 1025), föreskrivs följande:

”1. När en förpliktelse som ska fullgöras i Republiken Polen avser ett belopp uttryckt i utländsk valuta, får gäldenären fullgöra förpliktelsen i polsk valuta, såvida det inte följer av lag, det rättsliga avgörande som ligger till grund för förpliktelsen eller en annan rättsakt att förpliktelsen endast får fullgöras i utländsk valuta.

2. Värdet av den utländska valutan ska beräknas enligt den genomsnittliga växelkurs som offentliggjorts av Polens centralbank den dag då fordran förfaller till betalning, såvida inte annat följer av lag, ett rättsligt avgörande eller annan rättsakt.

3. Om gäldenären inte fullgör förpliktelsen i tid kan borgenären kräva fullgörelse i polsk valuta enligt den genomsnittliga växelkurs som offentliggjorts av Polens centralbank på dagen för betalningen.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 X hade en bekräftad platsreservation hos lufttrafikföretaget Smartwings Poland, tidigare Travel Service, med säte i Warszawa (Polen), för en flygning varmed hon skulle resa från stad A, belägen i ett tredjeland, till stad B i Polen. Den 23 juli 2017 infann hon sig i rätt tid för att checka in för denna flygning. Flyget var mer än tre timmar försenat. Det har inte visats att X fick förmåner, kompensation eller assistans i det tredjeland hon reste från i den mening som avses i artikel 3.1 b i förordning nr 261/2004.

11 X, som med stöd av artikel 7.1 i nämnda förordning kunde göra anspråk på kompensation till ett belopp om 400 euro, överlät sin fordran till Delfly, ett bolag med säte i Warszawa. Delfly väckte därefter talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade att Smartwings Poland, tidigare Travel Service, skulle förpliktas att utge ett belopp om 1 698,64 polska zloty (PLN), vilket med tillämpning av den växelkurs som fastställts av Polens centralbank den dag då talan väcktes motsvarade 400 euro. Det framgår av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat att i enlighet med artikel 505^1 i civilprocesslagen ska tvister angående avtalsförpliktelser där det aktuella beloppet understiger 20 000 polska zloty (PLN) (cirka 4 487 euro), omfattas av det så kallade förenklade förfarandet.

12 Smartwings Poland, tidigare Travel Service, yrkade att ersättningsyrkandet skulle avvisas, bland annat på grund av att det, i strid med nationella bestämmelser, hade uttryckts i en felaktig valuta, det vill säga i polska zloty (PLN) och inte i euro. Den hänskjutande domstolen har uppgett att det följer av artikel 505^4.1 1 första meningen i civilprocesslagen att det inom ramen för ett ”förenklat förfarande”, inte är möjligt att ändra det yrkande som framställts. Nämnda domstols uppfattning är att en ändring av den valuta som anspråket avser ska anses utgöra en ändring av yrkandet.

13 Den hänskjutande domstolen har framhållit att Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) har tolkat artikel 358 i civillagen av den 23 april 1964, i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet, i sin dom av den 16 maj 2012 i målet III CSK 273/11. Den hänskjutande domstolen har uppgett att fordran i det målet hade uttryckts i utländsk valuta och att parterna inte hade enats om huruvida det var tillåtet att omvandla valutan till polsk zloty (PLN). Eftersom gäldenären inte hade valt att betala skulden i polsk valuta och parterna inte hade avtalat något i detta avseende fann Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) att borgenären endast kunde kräva betalning i utländsk valuta. Högsta domstolen är av uppfattningen att det endast är gäldenären som har rätt att välja den valuta varmed vederbörande ska fullgöra sin förpliktelse, oavsett om gäldenären fullgör förpliktelsen inom föreskriven frist eller är i dröjsmål. För det fall att gäldenären är i dröjsmål för att fullgöra en förpliktelse som avser ett penningbelopp uttryckt i utländsk valuta har borgenären endast rätt att välja den växelkurs som ska tillämpas. Dessutom har borgenären rätt att välja växelkurs endast för det fall att gäldenären har valt polsk valuta.

14 Den hänskjutande domstolen har påpekat att ovannämnda dom har gett upphov till en rättspraxis som innebär att de nationella domstolarna avvisar yrkanden om ersättning på grund av försenade flygningar där yrkandet har uttryckts i nationell valuta men fordran har uttryckts i utländsk valuta. Den hänskjutande domstolen har angett att det är omöjligt för den nationella domstolen att avgöra ett sådant fall, eftersom artikel 321.1 i civilprocesslagen förbjuder den att pröva ett anspråk som inte har gjorts gällande vid den.

15 Såsom framgår av beslutet om hänskjutande är den hänskjutande domstolens frågor en följd av att de polska domstolarna inte har tolkat bestämmelserna i förordning nr 261/2004 på ett enhetligt sätt när de har avgjort tvister där käranden begärt ersättning – uttryckt i nationell valuta – för skador som orsakats av en försenad flygning.

16 Mot denna bakgrund beslutade Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy (Distriktsdomstolen i Warszawa, 15:e handelsavdelningen, Polen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 7.1 i [förordning nr 261/2004] tolkas så, att denna bestämmelse inte bara reglerar omfattningen av skyldigheten att utge kompensation, utan även formerna för denna kompensation?

2) För det fall att den första frågan ska besvaras jakande, kan passageraren eller dennes rättsinnehavare med framgång kräva betalning av ett belopp motsvarande 400 euro uttryckt i en annan valuta, i synnerhet den nationella valutan på den ort där passageraren vars flygning inställts eller försenats är bosatt?

3) För det fall att den andra frågan ska besvaras jakande, enligt vilka kriterier ska den valuta i vilken passageraren eller dennes rättsinnehavare kan kräva betalning fastställas, och vilken växelkurs ska tillämpas?

4) Utgör artikel 7.1 eller andra bestämmelser i [förordning nr 261/2004] hinder mot att tillämpa nationella bestämmelser som innebär att ett yrkande om kompensation som framställts av en passagerare eller dennes rättsinnehavare kommer att avvisas enbart av det skälet att yrkandet felaktigt uttryckts i den nationella valuta som är lagligt betalningsmedel på den ort där passageraren är bosatt, i stället för i euro såsom i artikel 7.1 i denna förordning?”

Prövning av tolkningsfrågorna

17 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, vilka ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida förordning nr 261/2004, och särskilt dess artikel 7.1, ska tolkas så, att en passagerare vars flygning har ställts in eller blivit kraftigt försenad, eller dennes rättsinnehavare, får kräva att den kompensation som avses i den bestämmelsen ska utges i den nationella valuta som är lagligt betalningsmedel på orten där vederbörande är bosatt, vilket innebär att nämnda artikel utgör hinder mot nationell lagstiftning eller rättspraxis som innebär att ett yrkande om kompensation som framställts av en passagerare eller dennes rättsinnehavare kommer att avvisas endast av det skälet att yrkandet har uttryckts i denna nationella valuta.

18 I artikel 7.1 i förordning nr 261/2004 föreskrivs att vid hänvisning till den artikeln ska passagerare få kompensation med belopp som varierar mellan 250 och 600 euro, beroende på avståndet för de ifrågavarande flygningarna.

19 Enligt artikel 7.3 i förordning nr 261/2004 ska den kompensation som ska utgå enligt artikel 7.1 i samma förordning betalas kontant, med elektronisk banköverföring, bankgirering eller check eller, med passagerarens skriftliga samtycke, med resevouchers och/eller andra tjänster.

20 En jämförelse av ordalydelsen i artikel 7.1, respektive 7.3, i förordning nr 261/2004 ger vid handen att även om sådan kompensation, beroende på det enskilda fallet, kan betalas med något av de betalningsmedel som anges i dessa bestämmelser, innehåller de inte uttryckligen någon jämförbar handlingsfrihet vad gäller betalning av denna kompensation i någon annan nationell valuta än euro.

21 Av denna jämförelse är det emellertid inte möjligt att, medelst ett e contrario-resonemang, komma till slutsatsen att det a priori är uteslutet att ge sådan handlingsfrihet beträffande andra nationella valutor.

22 Inledningsvis ska det nämligen erinras om att förordning nr 261/2004, såsom tydligt framgår av dess skäl 1, syftar till att sörja för ett långtgående skydd för passagerarna (se, bland annat, dom av den 17 september 2015, van der Lans, C-257/14, EU:C:2015:618, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

23 Domstolen har således slagit fast att i enlighet med detta syfte ska bestämmelser som ger flygpassagerare rättigheter ges en extensiv tolkning (se, bland annat dom av den 19 november 2009, Sturgeon m.fl., C-402/07 och C-432/07, EU:C:2009:716, punkt 45, och dom av den 4 oktober 2012, Finnair, C-22/11, EU:C:2012:604, punkt 23).

24 Härav följer att rätten till kompensation enligt artikel 7 i förordning nr 261/2004 ska tolkas extensivt.

25 Såsom domstolen har påpekat i detta avseende syftar förordning nr 261/2004 till att på ett omedelbart och standardiserat sätt kompensera skador till följd av de allvarliga olägenheter som förseningar vid lufttransport av passagerare ger upphov till (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 januari 2006, IATA och ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, punkterna 43 och 45), och särskilt till att gottgöra dessa skadelidande passagerare.

26 Om rätten till kompensation för sådana skador skulle villkoras på så sätt att skadelidande passagerare måste få sin kompensation utbetald i euro, med uteslutande av alla andra nationella valutor, skulle det innebära en begränsning av utövandet av denna rätt och därmed strida mot det krav på en extensiv tolkning som avses i punkt 24 ovan.

27 Det ska vidare påpekas att förordning nr 261/2004 är tillämplig på samtliga passagerare, utan åtskillnad mellan dem på grund av nationalitet eller bostadsort, eftersom det relevanta kriteriet i detta avseende är det som avses i artikel 3.1 a och 3.1 b i förordningen, det vill säga den ort där passagerarnas avreseflygplats är belägen.

28 Följaktligen ska alla passagerare som har rätt till kompensation enligt artikel 7 i förordning nr 261/2004 anses befinna sig i jämförbara situationer, eftersom samtliga passagerare ska gottgöras på ett omedelbart och standardiserat sätt för den skada som ska ersättas enligt förordningen.

29 I detta hänseende ska det påpekas att det följer av domstolens praxis att samtliga gemenskapsrättsakter, däribland förordning nr 261/2004, ska tolkas i överensstämmelse med hela primärrätten, däribland principen om likabehandling – som medför ett krav på att lika situationer inte får behandlas olika och olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (se, bland annat, dom av den 19 november 2009, Sturgeon m.fl., C-402/07 och C-432/07, EU:C:2009:716, punkt 48).

30 Om det uppställs ett villkor för att den kompensation som ska utgå enligt artikel 7.1 i förordning nr 261/2004 och som den skadelidande passageraren eller dennes rättsinnehavare gjort anspråk på, endast kan betalas i euro och inte, såsom i det nationella målet, i den valuta som är lagligt betalningsmedel i en medlemsstat som inte tillhör euroområdet, skulle det emellertid kunna leda till en skillnad i behandling av skadelidande passagerare eller deras rättsinnehavare, utan att det finns några sakliga skäl för denna skillnad i behandling.

31 Av det ovan anförda följer att det skulle vara oförenligt med kravet på att rättigheterna för flygpassagerare som avses i förordning nr 261/2004 ska ges en extensiv tolkning, och med principen om likabehandling av skadelidande passagerare och deras rättsinnehavare, att vägra en passagerare som har rätt till kompensation med stöd av artikel 7.1 i den förordningen möjlighet att kräva att denna kompensation ska utbetalas i den nationella valuta som är lagligt betalningsmedel på bosättningsorten.

32 Mot bakgrund av det ovan anförda ska det slutligen påpekas att för att kunna betala kompensationen i den nationella valuta som är lagligt betalningsmedel på de berörda passagerarnas bosättningsort måste det självklart ske en omräkning av kompensationen uttryckt i euro till denna valuta.

33 Eftersom förordning nr 261/2004 inte innehåller några uppgifter om hur denna omräkning ska ske, även vad gäller fastställandet av den växelkurs som ska tillämpas, omfattas denna fråga av medlemsstaternas nationella rätt, med iakttagande av principerna om likvärdighet och effektivitet.

34 Mot bakgrund av dessa överväganden ska tolkningsfrågorna besvaras enligt följande. Förordning nr 261/2004, och särskilt dess artikel 7.1, ska tolkas så, att en passagerare vars flygning har ställts in eller blivit kraftigt försenad, eller dennes rättsinnehavare, får kräva att den kompensation som avses i den bestämmelsen ska utges i den nationella valuta som är lagligt betalningsmedel på orten där vederbörande är bosatt, vilket innebär att nämnda artikel utgör hinder mot nationell lagstiftning eller rättspraxis som innebär att ett yrkande om kompensation som framställts av en passagerare eller dennes rättsinnehavare kommer att avvisas endast av det skälet att yrkandet har uttryckts i denna nationella valuta.

Rättegångskostnader

35 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91, och särskilt dess artikel 7.1, ska tolkas så, att en passagerare vars flygning har ställts in eller blivit kraftigt försenad, eller dennes rättsinnehavare, får kräva att den kompensation som avses i den bestämmelsen ska utges i den nationella valuta som är lagligt betalningsmedel på orten där vederbörande är bosatt, vilket innebär att nämnda artikel utgör hinder mot nationell lagstiftning eller rättspraxis som innebär att ett yrkande om kompensation som framställts av en passagerare eller dennes rättsinnehavare kommer att avvisas endast av det skälet att yrkandet har uttryckts i denna nationella valuta.

Underskrifter